

TEMMERMAN, Hypoliet, directeur van de Rijksnormaalschool te Lier, publicist (Wichelen 16 maart 1847 - Schaarbeek 31 juni 1930).

Zijn vader was een overtuigd orangist. Samen met J. Adriaensen, Is. Teirlinck en A. de Cool studeerde hij voor onderwijzer aan de Rijksnormaalschool te Nijvel. Aanvankelijk werkte hij als onderwijzer te Aarschot en te Schaarbeek. In Brussel richtte hij samen met A. Sluys een modelschool op. Hierin realiseerde hij zijn progressieve ideeën over onderwijs en opvoedkunde die tot dan toe verstard waren in verbalisme en conventies. Temmerman en Sluys pleitten voor een onderwijs, gebaseerd op zelfopvoeding. In 1882 werd hij onder minister Van Humbeeck benoemd tot directeur van de Rijksnormaalschool te Lier als opvolger van Ph. de Coster. In 1907 ging hij met pensioen.

Van in het begin van zijn loopbaan af was Temmerman actief in de V.B. In zijn Brusselse periode knoopte hij betrekkingen aan met de duidelijk Vlaamsgezinde K. Buls en kwam hij voor zijn opinie als Vlaming uit in *De Zweep* en in *Het Laatste Nieuws*. Te Lier was hij lid van het Taalverbond. Van 1884 tot '98 redigeerde hij met P. de Mont het onderwijzerstijdschrift *De Toekomst*. Als directeur te Lier bevestigde hij temidden van de verfranste burgerij aldaar het Vlaamse karakter van de normaalschool en verdedigde hij zijn devies: „onderwijs in en door de moedertaal”. Toen Leopold II in 1890 een bezoek bracht aan de normaalschool, heette Temmerman hem welkom in het Nederlands.

Hoewel Temmerman onderwijs in en door het Nederlands voorstond, verdedigde hij toch in een polemiek in *De Toekomst* van 1890 het aanleren van het Frans op de lagere school als een noodzakelijk kwaad. Een brochure van hem die door de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde in 1898 was uitgegeven, sprak eveneens deze gedachte uit. Temmerman stond de gelijkheid van beide landstalen voor en bepleitte deze in het kader van totale vernederlandsing van het onderwijs in Vlaanderen. Behalve talrijke pedagogische en methodologische publikaties verscheen zijn *Handboek voor de Opvoeding en Onderwijskunde* (1900), een werk dat een ware gebeurtenis in

Vlaanderen werd genoemd, omdat het over deze onderwerpen het eerste degelijke werk sedert 1830 in het Nederlands was. Nederlands als basistaal voor het onderwijs in Vlaanderen was de grondidee van dit boek dat naast de noodzaak van het aanleren van het Frans op de lagere school de geringe opvoedkundige waarde ervan stelde. In 1907 kende de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België Temmerman de De Keyn-prijs toe voor dit werk.

Nadat hij met pensioen gegaan was, vestigde hij zich te Schaarbeek, waar hij verder werkzaam bleef in de Ligue de l'Enseignement als directeur van de dienst der voordrachten die én in het Nederlands én in het Frans gegeven werden.

WERKEN: *De Moedertaal eenig doelmatig voertuig der gedachte in Opvoeding en Onderwijs* (1898); - *Handboek voor de Opvoeding en Onderwijskunde* (1900).

LITERATUUR: Dossier H. Temmerman. Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven, Antwerpen (o.m. Gedenkboek H. Temmerman, typoscript); - Polemieks-Roses-Temmerman over het Frans in de lagere school, in *De Toekomst* (februari-maart-april-mei-juni 1890); - J. Stinissen, *De normaalschool van Lier in de Nederlandsche taal- en letterkunde* (1900).

RIA BECKERS